

PRVI MAJ

Tudi letos slavimo prvi maj, mednarodni delavski praznik in praznik dela v upanju, da bodo naši ljudje iz Benečije, in to so delovni ljudje, pa naj si bodo kmetje ali delavci, dosegli in uresničili eno temeljnih pravic slehernega človeka - to je pravico do dela.

Pravica do dela je ena temeljnih pravic, zapisana v vse napredne ustave in zakonodaje, vendar pa, dokler ne bo konkretno uresničena, ostaja le lepo načelo in mrtva črka na papirju. In prav to drugo plat, da ostaja ta naša pravica žal le mrtva črka na papirju, doživljamo Slovenci v videmski pokrajini že dolgo vrsto let. Dejstvo je namreč, da pri nas, v naših krajih, preprosto dela ni, živeti pa je treba. In kaj nam je preostalo in nam preostaja še danes, kot da si moramo delo iskati drugod, pa naj bo to v razvitejših predelih Italije in, kar je še pogostejše, v tujini. Tako so postale Nemčija, Belgija, Švica, Francija, Luksemburg in druge dežele na Zahodu tiste, ki nam dajejo delo, vendar daleč proč od rodnih krovov in domačih dolin in vasi. Pa tudi tisti, ki so ostali, sicer zelo maloštevilni, na rodni zemlji in se v trudu svojega obraza pehaajo na njej, komajda životarijo, pa čeprav vlagajo še toliko truda in dela v tiste krpice zemlje, na kateri še vztrajajo kot kmetovalci. Vendar pri nas doma že zdavnaj ni več mladih rok, te so dru-

god in ustvarjajo bogastvo za druge, namesto da bi ustvarjale bogastvo zase, za svojo domačijo, za svoje ljudi.

Tako bo torej tudi letošnji prvi maj, praznik delavcev in dela, minil v upanju in željah, da bi se v tem smislu tudi pri nas kaj spremenilo na bolje. Zato tudi ob tej priložnosti lahko ponovno in spet upravičeno zahtevamo, da nam oblast omogoči delo doma, saj smo voljni delati in ustvarjati. Obljub v tem smislu smo že sili, kajti stara resnica je, da se od obljub pač ne more živeti.

Ko torej zahtevamo ob prvem maju pravico do dela, zahtevamo tudi, da se končno začne Beneška Slovenija gospodarsko razvijati, da bi tako spet zaživele naše vasi in doline in da bi ekonomska emigracija ne predstavljala tiste rakaste rane, zaradi katere naša dežela danes dobesedno fizično in gospodarsko umira, da se njene vasi prazniijo ali pa so se že popolnoma izpraznile in da bi se zato spet razlegal po naših vaseh in dolinah otroški vris, znamenje življenja, dela in zadovoljstva. Žal pa je to samo naša želja, naše hrepenenje in naš up. Zato ob prvem maju, ki je tudi naš praznik, saj je praznik vseh delovnih ljudi, ponovno terjamo ustrezne ukrepe, ki naj bi poživili gospodarsko dejavnost pri nas, s tem pa vrnil življenje in nadaljnji razvoj Beneški Sloveniji.

POGOVOR Z REZIJSKIM ŽUPANOM ENZOM LETTIGEM

STORIENEGA JE BILO DOSTI, A ŠE VEČ BO TREBA STORITI

Vedno manj prebivalcev - Rezidenčno zabeleženih je manj kot dva tisoč in še od teh jih je skoraj polovico trenutno odsotnih - Šolska poslopja so, a ni učencev - Možnosti za razvoj turizma - V programu predvidena modernizacija turistične ceste proti Jugoslaviji

Enainpetdesetletni Enzo Lettig, izvoljen na listi socialistične stranke, stoji že skoraj dvajset let na čelu občine v Ravenci, občine, ki dejansko ozemeljsko zavzema vso Rezijsko. Ob dogovorjenem času nas je rezijanski župan pričakal na občini, kjer smo imeli z njim daljši, zelo izčrpen in odkrit razgovor o vseh perečih problemih Rezijske, pa tudi o dosežkih, ki jih je občinska uprava dosegla pod njegovim vodstvom.

Na prvo vprašanje, kako je s številom prebivalstva, nam je župan Lettig odkrito priznal:

«Res je, da imamo pri nas trenutno rezidenčno zabeleženih manj kot 2000 prebivalcev, pa še kakih tisoč od teh je tako imenovanih »pendolarjev«, to je ljudi, ki so zaposleni drugod po Italiji ali pa v tujini, vendar je njihova rezidenca še zabeležena pri nas. Kot torej vidite, imamo iz Rezijske zelo velik odtok naših ljudi v ekonomsko emigracijo. Del naših ljudi dela v Švici, drugi v Zahodni Nemčiji, Belgiji, Franciji in Luksemburgu, medtem ko je precej naših ljudi zaposlenih tudi v severni Italiji - v Lombardiji, Emiliji in Romanji.

PROGRAM RAZVOJA KOMUNA

Pripomnil bi še, da je pretežen del naših ekonomskih emigrantov na delu samih, medtem ko so njihove družine v glavnem ostale doma. Zaposlitvena struktura naših ljudi pa kaže, da so starejši emigranti v glavnem zidarji in tesarji, medtem ko so mlajši že specialisti - mehaniki, mojstri raznih obrti, dekleta pa se zaposlujejo kot natakarice, bolničarke in tovarniške delavke.

«Gospod Lettig, četrtič ste bili že izvoljeni za župana Rezijske, dvakrat na socialistični listi, in kot nam je znano, ima-

te socialisti tudi zdaj večino 12 članov v občinskem svetu. Ali bi nam lahko kaj več povedali o vašem programu za razvoj občine?».

«Zdaj sem bil izvoljen že četrtič za župana Rezijske. Ze v začetku, ko sem tukaj postal župan prvič, smo si zastavili zelo obširen program razvoja naše občine. Na prvo mesto smo postavili šole, dalje razvoj telefonskega omrežja, zgraditev vodovodov, modernizacijo cest, na planinskih pašnikih razvoj živinoreje in cestno omrežje v naši dolini povezati z glavnimi cestami. Ko smo si takrat zastavili takšen program, je bil to za nas takrat veliki program ob izredno majhnih materialnih možnostih, kajti vedeti namreč morate, da v Rezijski nismo imeli in tudi še danes nimamo nobene industrije, poljedelstvo je revno, ekonomska emigracija huda in tudi gozdov, skoraj edinega našega bogastva, nismo mogli izkoriščati.

«Pa pojdimo lepo po vrsti in pogledimo, kaj ste v teh dvajsetih letih uresničili od tako širokopoteznega programa za razvoj vaše občine. Kako, je na primer, trenutno stanje šolske mreže pri vas?».

«Osnovne šole imamo v Ravenci, Sv. Juriju, Osojanah in Stolbici, medtem ko smo morali dve šoli zapreti in sicer v Liščecah in Koritih. Omenjeni šoli smo bili prisiljeni zapreti preprosto zaradi upadanja rojstev in s tem seveda zaradi premajhnega števila šoloobveznih otrok. Poleg omenjenih osnovnih šol imamo nižjo srednjo državno šolo v Ravenci, ki je skupna za vso Rezijsko in jo obiskuje kakih 80 otrok. Vse te otroke iz Rezijske vsakodnevno vozimo z avtobusi v šolo in domov.

Strokovnih šol pri nas ni, vendar kakih 30 mladih Rezijske obiskuje tovrstne šole v Tolmeču, Huminu in Trbižu. Glede višjih in visokih šol pa bi pripomnil, da se na njih tudi šola nekaj Rezijske, zlasti zdaj, ko je možnost, da dobijo štipendije predsem tisti, ki so odprte glave.

Ko govorim o šolstvu, ne morem tudi mimo otroških vrtcev. V Rezijski imamo zdaj štiri otroške vrtce. V Ravenci je v vrtcu 20 otrok, v Osojanah 18, v Stolbici 15 in v Učiji 12 otrok od tretjega do šestega leta starosti. Glede financiranja šolstva pri nas pa naj povem, da država plačuje učitelje in kuharice v vrtcih, medtem ko občina plačuje luč, ogrevanje in vzdrževanje šolskih prostorov.

«Kot smo se sami lahko prepričali na lastne oči, ste

Folklorna skupina iz Rezijske doline

vendarle v tem času tudi na drugih področjih marsikaj storili. Tako smo videli, da so ceste pri vas v glavnem asfaltirane, pa tudi vaša povezava z magistralnimi cestami ni tako slaba. Toda vsekakor nam čisto konkretno povejte okratkoročnih in dolgoročnih načrtih razvoja vaše občine, ki nimajo, kot ste sami omenili, v bistvu nikoli konca».

MOŽNOST RAZVOJA ŽIVINOREJE

«Na prvem mestu je tu vsekakor kmetijstvo, oziroma živinoreja. Tu bi se dalo že v kratkem času, seveda ob izdatni podpori dežele in države, marsikaj napraviti. Zgradili bi zadržne hleve in to kjerkoli v Rezijski. Vendar pa lokacija omenjenih hlevov ni odvisna od nas, temveč od tistih, ki naj bi znansveno in ekonomsko preučili probleme živinoreje pri nas, za katero lahko rečem, da je trenutno pri nas skoraj nimamo, pa čeprav so tu vse ugodnosti zanjo: od krme do klimatskih prednosti. Pri nas imamo, na primer, naravnost idealne planinske pašnike, pa so žal, zanemarjeni.

Drug problem so naši gozdovi. Tudi te bo potrebno ovrednotiti. Vse študije kažejo, da bi v Rezijski lahko gojili beli in črni brin ter bukev. Doslej smo porabili že 90 milijonov lir za pogozdovanje in lahko rečem, da je dosežani uspeh na tem področju kar dober.

V našem načrtu so tudi poletni planinski pašniki. Ti naj bi bili predvidoma v Jamni pod Kaninom. Tu naj bi ustanovili, oziroma uredili skupen pašnik s stajami, pa tudi mleko naj bi predelovali v sir kar v planinah. Sicer pa imamo v naši občini tri sirarne: v Učiji, Osojanah in v Sv. Juriju.

«In kako posluje vaša občina?».

«Imamo, kot vse občine, svoj občinski svet, potem je tu še tajnik občine, ki je državni uradnik in knjigovodja. Dalje so tu še občinski čuvaji, občinski zdravnik, babica, pošta in lekarna. Občina je tudi uredila tako, da imamo dvakrat na dan avtobusno zvezo z Vidmom. Potem so tu še tisti avtobusi, ki vozijo otroke v šole, uporabljajo pa jih seveda tudi drugi prebivalci naše občine, da lahko pridejo k nam v občinsko središče.

Občina ima dalje na skrbi čiščenje snega (plugi). Vse, kar sem omenil, gre seveda v breme občine.

Lanska občinska bilanca kaže znesek 250 milijonov lir. Od tega smo porabili za kanalizacijo v Stolbici 40 milijonov, za javno razsvetljavo predvidevamo 37 milijonov, za občinske ceste 34 milijonov, za športne objekte 30 milijonov, za vodovod v Podkaninu 10 milijonov, 140 milijonov lir pa je namenjenih za javna dela. Seveda ni ves denar od občine. Tudi ENEL namerava postaviti pri nas štiri nove transformatorske postaje še letos, ker imamo slabo napetost.

GOZDNO BOGASTVO IN NEOBDELANA ZEMLJA

Tudi naša občinska posest ni majhna. Tako imamo v Rezijski v lasti 4800 hektarjev visokodebelnih gozdov, 240 ha pašnikov, neobdelane zemlje je 2200 ha, pokopališč pa je 8 ha. Skupno imamo torej v občinski lasti 7340 ha zemlje, celotno ozemlje pa obsega 11910 ha, od katerih je v zasebni lasti 4548 hektarjev. Nekaj občinske zemlje imamo tudi v drugih občinah, tako 233 ha v Kluži, 63 ha v Brdu v Terski dolini in 22,5 ha v Rezijski.

«Vi ste tudi podpredsednik gorske skupnosti. Kaj (Nadaljevanje na 3. strani)

Tribuna o emigraciji v Turinu

«Najboljše sredstvo za doseg naših pravic je skupna borba vseh emigrantov in naprednih demokratičnih sil v Italiji, je dejal v svojem govoru tajnik Društva slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije

Skoraj istočasno, kot je bilo v belgijskem mestu Taminesu slavnostno zborovanje ob ustanovitvi podružnice Društva slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije, je bila v Turinu dvodnevna «Tribuna o problemih furlanske emigracije», ki jo je organiziralo furlansko društvo izseljencev «Pal Friul».

Zbranim furlanskim emigrantom in predstavnikom njihovih organizacij je prišel pozdrave tudi Ado Cont, tajnik Društva slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije.

Tajnik Cont pa zbranih furlanskih emigrantov v Turinu ni samo formalno pozdravil, temveč se je v svojem govoru dotaknil tudi vseh beneškoslovenskih in furlanskih problemov in tudi pokazal pot za njihovo rešitev. «Eno izmed najboljših sredstev za doseg naših

pravic, je dejal med drugim Ado Cont, «je skupna borba vseh emigrantov in naprednih demokratičnih sil v Italiji».

DOLINA UČEJE ALI REZIJSKE BELE - Pod sedlom Krnica izvira istoimenski potok

IZ NADISKE DOLINE

Uspešen razvoj špeterskega industrijskega področja

Še tri nove fabrike bodo dale delo 500 domačinom

Kot smo že večkrat poročali, se čedadsko industrijsko področje uspešno razvija in tam je dobilo delo že precej naših ljudi iz hribovskih krajev. Sedaj pa izgleda, in to nas zelo veseli, da dobro napreduje tudi špetersko industrijsko področje, ki je v osrčju Benečije.

Poleg fabrike Danieli, podružnice iz Buttria, ki stoji med Mostom sv. Kvirina in Ažlo, bodo postavili še tri

nove: dve metalmehanični in eno za konfekcijo oblačil. Te nove fabrike bodo dale delo 500 delavcem. Naši ljudje, ki živijo v hribih, gledajo z velikim upanjem v dolino, saj bodo morda mogli vsaj nekateri najti delo na domačih tleh in jim bo tako prihranjena trnjava pot v emigracijo, kamor so sedaj prisiljeni zaradi pomanjkanja dela.

PODBONESEC

Nov upravni svet v kmečki bolniški blagajni

Pred nedavnim so bile v podboneškem komunu volitve za obnovo upravnega sveta kmečke bolniške blagajne. Predstavili so samo eno listo, volilnih upravičencev je bilo 395, volilo pa jih je 312.

Izvoljeni so bili sledeči: Mario Laurencig, Egidio Birtig, Desiderio Petricig, Emilio Zorza, Silverio Raggioni, Primo Laurencig, Luigi Puller, Antonio Cont, Elio Specogna, Sebastiano Dorboló, Renzo Gubana, Lorenzo Medves in Lorenzo Causero; za upravitelje pa Valentino Cernoia in Giuseppe Crucil; za suplente Antonio Manzini in Umberto Melissa.

Na prihodnjem sestanku sveta bodo izvolili predsednika.

V PODBONESCU POTREBUJEJO NOV KOMUNSKI SEDEŽ

Komunski sedež v Podbonešču je dotrajan, poleg tega je pa še tako tesen, da je težko uradovati. Komunska administracija je zato sklenila, da bo zaprosila deželne organe za podporo, da bi tako mogli zgraditi novega. Predvidevajo, da bi novi sedež stal 64 milijonov lir, kajti če bi popravili starega, bi stroški bili še večji kot za gradnjo novega.

BIVŠI RUDAR SKORAJ ZMRZNIL V GOZDU

Koliko naših ljudi zbolijo v tujini, kamor jih je pognala usoda, nihče ne ve. Nikjer ni točnih statistik, a vemo, da se številni vračajo, ker so si v podzemlju nakopali neozdravljivo silikozo ali kot invalidi, ker so se na delu ponesrečili. Pa tudi zaradi drugih bolezni se vračajo, ki jim jih je zadala emigracija. Včasih so prav ti bolni in upokojeni delavci protagonisti pravih družinskih tragedij.

Nekaj dni pred veliko nočjo so našli domačini v goščavi blizu Landarja skoraj nagega in na pol zmrznjenega Petra Florjana. Delal je v Belgiji kot rudar, kamor je poklical tudi svojo družino. Trdo delo v rudniku mu je strlo življenje in vrnil se je sam pod rodni krov, da bi tu

TAVORJANA

UMRL JE NAJSTAREJSI MOŽ NAŠEGA KOMUNA

Dne 10. aprila je umrl 94-letni Andrej Sturmčič, ki je bil najstarejši mož tavorjanskega komuna. Rajnki Andrej je bil dolgo vrsto let na delu po svetu, kajti tudi takrat, ko je bil on mlad, ni bilo dela na domači zemlji. Po letih trdega dela v tujini se je vrnil domov in potem še dolgo delal kot marangon. Ker je bil priden delavec, ga je poznala široka okolica, saj ga je marsikdo potreboval in vsem je ustregel rade volje. Dostikrat je bil žalosten, ko je zvedel za smrt tega ali onega prijatelja, umirali so eden za drugim, seveda vsi stari. Ze več let je bil namreč najstarejši mož ne samo tavorjanskega komuna, ampak vse «pedemontane».

PRAPOTNO

POROKA

Te dni se je poročil naš vaščan, gostilničar Aldo Mosolo z uradnico Giuseppino Carnello iz Čedada. Vaščani in prijatelji mu čestitajo in želijo dosti srečnih let v skupnem življenju.

FOJDA

Javna dela

Prišla je pomlad in z njo pričetek javnih del. Prav v teh dneh so že začeli popravljati cesto, ki vodi v Cenebulo in odcep od Fojde proti Raščaku. To delo bo stalo 60 milijonov lir in ga bo financirala država na podlagi zakona, ki predvideva pomoč nerazvitim hribovskim krajem. Od te vsote so že porabili 20 milijonov lir za prvi lot del, za dokončno dograditev pa bo potrebno potrošiti še ostalo.

DEŽELNI RISPEVEK ZA ŠPORTNO IGRISČE

Deželno odborništvu za šport je dodelilo komunu Fojda en milijon lir prispevka, da bodo ogradili športno igrišče. Z deli bodo pričeli takoj, ko bodo pristojni organi odobrili načrt.

NAGLA SMRT

Globoko je prizadela vso našo okolico novica, da je pred očmi prijatelja izdihnil

IZ KANALSKE DOLINE

Medvedi na planinah v Ukvah

Gozdni čuvaji so te dni opazili na snegu številne sledi rjavega medveda. Po njihovem mnenju sta morala biti dva para s svojimi mladitci. Domačini so v velikih skrbih, ker pasejo tu živino, in kot vemo se medvedi kaj radi sladkajo s teletino. Ni dolgo od tega, je izginilo prav na tej planini tele, a so mislili, da ga je kdo ukradel, sedaj so pa vsi prepričani, da ga je odnesel medved. Gozdni čuvaji so zade-

V UKVAH IN V OVČJI VESI OJACENA JAVNA RAZSVETLJAVNA

Vasi Ukve in Ovčja ves so sedaj lepo razsvetljene, kajti prav v teh dneh so razširili in ojačili luč. Prej sta bili ti dve vasi ponoči skoraj v temi in so se turisti, skoraj bi rekli, morali loviti po vaških ulicah.

REZIJA

Ustanovili so športno društvo »Dolina Rezija«

Pretekli teden so se zbrali v Sv. Juriju številni športniki in ustanovili športno društvo »Val Resia«. Po obrazilu pomena te ustanove so izvolili tudi upravni svet. Izvoljeni so bili: predsednik Guglielmo Micelli, podpredsednik Antonio Di Lenardo-Svalent, tajnik Sergio Di Lenardo; svetovalci pa so: Umberto Di Biasio, Pietro Paletti, Luigi Micelli, Luigi Di Biasio-Vigiul in Vittorio Di Lenardo.

Za športnike rezijanske doline bo potrebno še marsikaj storiti, saj nimajo v nobeni vasi športnega igrišča ne športnih naprav, le snežne poljane so jim na razpolago. Novo ustanovljeno društvo si je zato zadalo nalogo, da bo prosilo pri pristojnih organih podporo, da se bo moglo to in ono urediti, kar imajo na razpolago že vsi športniki drugih komunov.

TRAGIČNA SMRT ANNE PIELICH IZ STOLBICE

Vse prebivalce rezijanske doline je objela globoka žalost, ko so zvedeli za tragično smrt 61-letne Anne Pielich iz Stolbice. Zena, ki je živela sama, je šla k sosedu in medtem jo je zajel snežni metej in veter pognal v potok, kjer je utonila.

Ko je njen nečak ni našel doma, je vprašal pri sosedih, če je slučajno pri njih, kajti njegova teta je bolehalo že dlje časa na srcu in zato je bil zaskrbljen. Ker je ni našel nikjer, je prosil sosedo, da so je začeli iskati po okolici in po hišah. Šele drugo jutro so jo našli ne daleč od doma, kajti sled na svežem snegu je vodila proti hudourniku Lom.

Bila je že mrtva in zdravnik je ugotovil, da je umrla zaradi utopitve in mraza.

OBUPAL JE NAD ŽIVLJENJEM

Vso rezijansko dolino je globoko prizadela žalostna

novica, da si je 60 letni upokojenec Vittorio Buttolo, stanujoč v Rtinju, vzel sam življenje. Sicer je bil že nekaj časa bolan, a nihče ni pričakoval, da bo tako obupal. Našli so ga obešenega na podstrešju.

IZPOD KOLOVRATA

Trije v bolnici zaradi hudih opeklin

V družini Remigia Trusgnacha je prišlo v Topolovem do hude nesreče, ki bi imela lahko še hujše posledice. Ko je Trusgnachova žena Irma prižgala vžgalico, so jo na mah zajeli plameni, kajti kuhinja je bila napolnjena plinom, ker je puščala «bombola». Na njene krike sta priskočila na pomoč Irmin mož in sosed Serafino Loszach. Vsi trije so dobili hude opekline po obrazu in rokah in so jih morali peljati v čedadski spital. Ogenj je poškodoval tudi kuhinjsko pohištvo in zato je Trusgnachova družina utrpela tudi več kot pol milijona materialnih stroškov.

SMRT ZARADI POSLEDICE PADCA

Dne 4. aprila smo spremili k zadnjemu počitku 76-letno Antonijo Jurman iz grmeškega komuna. Zena je nekaj dni prej padla v domači hiši in si zlomila roko v levem ramenu. Zdi se, da se je udarila tudi v glavo, ker so kmalu nastopile komplikacije, čeprav so si zdravniki zelo prizadevali, da bi jo ohranili pri življenju.

ODPRLI OBMEJNI SEZONSKI PREHOD V SOLARJIH

S prvim aprilom je ponovno odprt obmejni prehod v Solarjih v dreškem komunu. Poslužujejo se ga lahko kmetje, ki imajo na tej ali

GRMEŠKI IN DREŠKI ŽUPAN PRI PREFEKTU

Pretekli teden je videmski prefekt dr. Sciaccaluga sprejel župana grmeškega komuna Lucia Zufferlija in župana dreškega komuna Maria Namorja. Obrazložila sta mu težko situacijo teh dveh komunov, ker imajo deficitarno bilanco, brezposelnost in veliko potrebo javnih del. Prefekt je obljubil, da bo interveniral pri pristojnih organih, da bi se mogli rešiti vsaj najnujnejši problemi.

BRDO

PROMETNA NESREČA

V Vidmu se je zelo hudo poškodoval pri avtomobilski nesreči 20-letni študent Giuseppe Cellino. V Drevo-redu Palmanova, ko se je vračal proti Vidmu, se je zaletel v neko platano in so ga komaj rešili iz popolnoma zmečkanega vozila. Zdravniki so ugotovili, da ima Cellino zlomljen kolk (bacinno), pretres možganov in več ran po rokah in kolenih. Če ne bodo nastopile komplikacije, bo ozdravil v enem mesecu.

NAŠI DRAGI RAJNKI

IZ KOMUNA REZIJA: 66 letni Giovanni Barbarino, 61 letna Anna Pielich iz Stolbice.

IZ KOMUNA BRDO: 61-letna Natalia Placida Sinico vd. Micottis.

IZ KOMUNA TIPANA: 81-letna Faustina Pascolo.

IZ KOMUNA AHTEN: 67-letni Giuseppe Cavallon, 46-letni Firmino Jacob.

IZ KOMUNA FOJDA: 38-letni Pasquale Zuanich iz Podcerkve.

IZ KOMUNA POBBONESEC: 64-letni Antonio Coren, 76-letna Maria Banchig.

IZ KOMUNA GRMEK: 76-letna Antonia Jurman.

IZ KOMUNA SOVODNJE: 81-letna Giuseppina Cromaz.

IZ KOMUNA SREDNJE: 33-letni Renato Floreancig.

IZ KOMUNA PRAPOTNO: 77-letni Antonio Stanig.

IZ KOMUNA TAVORJANA: 94-letni Andrea Sturmich.

Vsem sorodnikom naših dragih rajnkah izrekamo naše globoko sožalje.

Javna dela v ahtenskem komunu

Komunski konsil, ki se je sestel pod predsedstvom župana Emeratija, je na zadnjem zasedanju obravnaval kar 17 točk dnevnega reda. Med najvažnejšimi točkami so bila javna dela.

AHTEN

Sklenili so, da bodo potencirali javno razsvetljavo v Porčinju (Porzus), uredili kanalizacijo v Ahtnu (Attimis) in okoliških vaseh, kar bo stalo 22 milijonov in 400 tisoč lir. Potencirali bodo vodovod v Malini (Forame) in Ahtnu. Ti stoški bodo znašali 70 milijonov lir. Dokončno so se dogovorili, da bodo dali v «apalt» dela za ureditev vaških cest in poti v Slubidu (Subit) in da bodo opremili novi komunski sedež (6 milijonov in 650 tisoč lir). Odločili so se tudi za odkup zemljišča, ki je last province, kjer bodo napeljali nov vodovod za industrijsko področje Ahtna.

CESTA MALINA - SUBID BO KMALU USPOSOBLJENA ZA PROMET

Zadnjič smo poročali kakšne težave so nastale, ker se je utrgal plaz zemlje, ki je

povzročil podrtje obcestnega opornega zidu in sedaj ne more vzdržati težjih vozil. Subid in Prosnid sta bili izolirani vasi za več časa, ker ni mogel voziti po cesti avtobus, ki jih povezuje z dolino. Po tej elementarni nesreči so prišli kmalu na kraj mesta tehniki pokrajinskega urada, ki so o nevarnosti poročali deželnim organom.

Sedaj se je stanje toliko zboljšalo, da vozi avtobus, a ljudje morajo prestopiti, kjer je zid udrt. Obljubili so, da bodo dali cesto čim prej v popravilo in so dela že dali v zakup gradbenemu podjetju Manzocco iz Nem. Medtem ko bodo dela v teku, se bo promet odvijal po cesti, ki vodi v Porčinj.

Sprehod skozi slovensko književnost

Tone Seliškar

Tone Seliškar se je rodil leta 1900 v Ljubljani. Njegov oče je bil ključavničar in strojevodja. Po končanem učiteljskem (1919) v Ljubljani je služboval kot učitelj v Dramljah pri Celju, nato v Prežinu pri Storah, v Trbovljah, na Reki pri Laškem, v Cerkljah ob Krki, od leta 1925 do 1943 pa je poučeval na meščanski šoli na Prulah v Ljubljani. Bil je sourednik Ljubljanskega zvona in Razorov (1934-1940). Maja 1941 je bil skupaj s Prežihom Vorancem, Josipom Vidmarjem, Blažem Arničem, Dragom Vidmarjem in Francem Sturmom na prvem ilegalnem plenumu Osvobodilne fronte izvoljen v delovni odbor. Septembra 1943 je odšel v partizane. Spočetka

je bil načelnik propagandnega oddelka Cankarjeve brigade, pozneje pa je delal v XVIII. diviziji. Urejal je liste Borec, mesečnik Naša pest, tednik Glas osemnajste in Novice, uredil je več brošur, pesniško zbirko Franceta Kosmača in antologijo Naša setev. Na pomlad 1945 ga je partizansko vodstvo poslalo v Dalmacijo, kjer je organiziral slovenski list za Primorje, ki so se v okviru IV. armade vračali iz Afrike ter urejal zadrski tednik Bratstvo. Po vojni je deloval kot časnikar (Slovenski poročevalec, Delavska enotnost) in bil predsednik Slovenske izseljenske matice. Umrli je v Ljubljani 1970. leta.

Seliškar je začel pesnikovo

vati že na učiteljskem, kjer je urejal mesečnik Jugoslovanski učiteljski list, po prvi svetovni vojni pa je zbudil pozornost s svojo pesniško zbirko Trbovlje (1923), ki je izšla v založbi Slovenske socialne matice.

V številnih pesmih te zbirke je z obtožujočimi pesniškimi podobami razkril trpljenje delavskega razreda, zlasti pa usodo rudarjev v zadimljeni trboveljski kotlini in njihovo strašno življenje. Slog pesmi je ekspresionističen, poln težkih podob. Verz je prost in se približuje prozi, ki učinkuje predvsem z ritmom. Zaradi sodelovanja v antologiji jugoslovanske socialne lirike (Knjiga drugova, 1929), je

bil nekaj časa zaprt v Veliki Kikindi.

V svoji drugi pesniški zbirki Pesmi pričakovanja (1937) je Seliškar v živih in preprostih podobah izpovedal svoje doživljanje socialnega življenja.

Med narodnoosvobodilno vojno je napisal pesmi, ki jih je najprej izdal v zbirki Sovražnik (1944), po vojni pa pomnožene v zbirki V naročju domovine.

Za pesnikovo petdesetletnico je izšel izbor njegovih pesniških del z naslovom Pesmi in spevi (1951), ki jih je uredil in jim uvod napisal Fran Albreht.

Kot pripovednik je Seliškar napisal obsežen družbeni roman Naseđli brod, podoba razkroja meščanske družine iz časa pred prvo svetovno vojno, med njo in po njej (1932), povest Hišo brez oken (1933), ki slika

bedo delovnih ljudi in boj delavcev za obstoj ter socialno povest Roke Andreja Podlipnika (1936). Po vojni je Seliškar izdal reportažo s pohodov XVIII. divizije Zmagali bomo! (1946) in roman Tržaška cesta (1947).

Seliškar sodi med naše najboljše mladinske pisatelje. Najpomembnejše njegove mladinske povesti so: Rudi (1929), slike usode proletarskega otroka - izumitelja, Bratovščina sinjega galeba (1936), napeta zgodba o dečkih-sinovih siromašnih dalmatinskih ribičev v boju s tihotapci in roparji, ki je doživela več izdaj in bila prevedena v vse svetovne jezike, tudi v italijansko. Tu je dalje mladinska knjiga Janko in Metka (1939), zgodba o dveh proletarskih otrocih iz časa najhujšegospodarske krize, Hudournik (1939) podoba o lepotah slovenskega planinskega sveta in zgodba o boju planinskih ljudi z naravo. V Tovariših (1945) je Seliškar ustvaril roman o slovenski partizanski brigadi in dečku Pavlu, sinu brigade. Knjiga Mule (1948) je zbirka povestic o partizanskih mulah in odnosih med človekom in živaljo, knjiga o junaških dejanjih partizanov, njihovem tovarištvu in plemenitosti. Knjiga Liški (1950) obsega otroške povestice o partizanih in živilih. Dedek Som (1953) je pravljica o partizanih, ki se dogaja v kraljestvu rib, medtem ko mornarski roman Posadka brez ladje (1956) slika dogodke iz prvih dni narodnoosvobodilne vojne.

Seliškarjevo književno delo preveva nezlomljivo prepričanje v ljudske moči, vera v zmago pravice ter globoka človečnost.

LJUBLJANSKA UNIVERZA IN ZAMEJSKI SLOVENC

Nedavni dogodki na avstrijskem Koroškem ob divjanju nacistov proti dvojezičnim napisom so nedvomno samo potrdili, kako prav je ravnala ljubljanska univerza, ko je ustanovila komisijo za študijska in znanstvenoraziskovalna vprašanja študentov in učiteljev slovenske narodnosti v zamejstvu in izseljeništvu ter študentov iz SR Slovenije, ki študirajo v tujini.

Doslej so namreč te in podobne probleme poskušali reševati posamezni delavci ali skupine na fakultetah, vendar pa so vprašanja sama nakazovala potrebo po sistematičnih in skupnih reševanjih.

Lani poleti je univerzitetna komisija za stike s tujino ugotovila: «Pospešeno odpiranje jugoslovanskega prostora tujini, zanimiva družbena ureditev in naš geografski položaj povečujejo interese in pripravljenost raziskovalnih ustanov v tujini za vsestransko preučevanje posebno slovenskega prostora, na drugi strani pa se odpirajo tudi možnosti za aktivnejšo prisotnost naših znanstvenih ustanov in posemeznikov pri plasiranju domačih znanstvenih dosežkov. Trenutno vlada na področju organiziranega omogočanja delovnih stikov s slovenskimi znanstveniki in študenti na tujem, uveljavljanja naše kulture in znanosti na tujih univerzah in inštitutih ter v pogledu pomoči Slovincem v zamejstvu precejšnja praznina».

Zato je rektor ljubljanske univerze dr. Marjan Gruden na predlog omenjene komisije, pa tudi na pobudo Socialistične zveze Slovenije, Inštituta za narodnostna vprašanja, študentov iz zamejstva in skupnosti ljubljanskih študentov imenoval začasno delovno skupino, ki je izoblikovala naslednje naloge in izhodišča za delo nove komisije:

1. Ugotavljanje in analiziranje vseh tistih problemov študija zamejskih Slovincov, ki jih je mogoče rešiti s pomočjo ljubljanske univerze.

2. Ugotavljanje problemov pri znanstvenih delavcih, učiteljih in asistentih, ki imajo kakršnokoli zvezo s slovensko kulturo ali pa z vprašanji drugačnega značaja, ki so lahko povezani z razvojem znanosti v Sloveniji, z razvojem ljubljanske univerze ali drugih visokih šol v SR Sloveniji.

3. Ugotavljanje stanja in potrebne pomoči znanstvenoraziskovalnim skupinam, ki jih sestavljajo študentje in mlajši znanstveni delavci različnih strok iz vrst pripadnikov slovenske narodnostne manjšine za preučevanje perečih manjšinskih problemov na Tržaškem in avstrijskem Koroškem.

4. Ugotavljanje problemov in stanje univerzitetnih učiteljev, asistentov in znanstvenih delavcev in vrst slovenskih izseljencev, ki se ukvarjajo s problemi Slovincov in slovenske kulture ter s problemi kakršne narave, ki so v kakršnikoli zvezi z ekonomsko-družbenim razvojem Slovenije.

5. Ugotavljanje vseh problemov študentov iz SR Slovenije, ki študirajo po tujih univerzah, pri čemer morajo biti v ospredju problemi slovenskih študentov v Gradcu.

AHTEN

Vedno več požarov

Zadnje čase prihaja v naših krajih, posebno v tistih, kjer je največ nedeljskih izletnikov, do vedno številnejših gozdnih požarov in zato nastajajo velike škode.

Tokrat je prišlo do požara v kraju Cenčič, kjer so plameni uničili 240 trt, katerih lastnik je 30-letni Corrado Flocco. Tukaj je ogenj zajel kar 12 hektarjev zemljišča in uničil tudi 30 kvintalov sena Giovannija Minigoneja iz Ahtna. Škoda znaša več kot pol milijona lir, bila bi lah-

ko pa še večja, če ne bi pravočasno prihiteli na kraj požara gasilci, gozdni čuvaji, vojaki iz Čente in karabinjerji iz Fojde.

Ob koncu raziskave, se zdi, da je nekdo nalašč zanetil ogenj, in zato so menda nekoga tudi priprli.

Vseh požarov namreč ni so vedno krivi izletniki, ki tako radi zahajajo v te prilivne vasi »pedemontane«, posebno v tem letnem času, so tudi ljudje, ki nameroma ali iz neprevidnosti zažigajo grmovje in frato.

Pogovor z rezijanskim županom E. Lettigem

(s prve strani)

menite o novem zakonu o gorskih skupnostih?».

«Od zakona, oziroma od gorskih skupnosti, veliko pričakujemo. Moje osebno mnenje je, da je to zelo koristna stvar, od dežele pa pričakujemo, da bo ustanovila eno ali dve gorski skupnosti. Osebno sem zato, da ostanejo v gorski skupnosti skupaj, saj imamo že 25 let izkušnje na tem področju in izkušnje nas tudi učijo, da je treba ohraniti enotno gorsko skupnost».

«Kaj pa turizem, ki utegne za vašo prelepo dolino postati že zdaj v prihodnosti pa sploh zelo zanimiva in koristna gospodarska dejavnost?».

LAHKO BI SE RAZVIL TURIZEM

«Za razvoj turizma predvidevamo v naši občini dve coni: prva cona je Jama-Kot pod Kaninom. Cesta do Korit je zgrajena in to predvidevamo izgradnjo manjšega hotela, lahko pa bi zgradili tudi smučarske vlečnice, saj so tu idealna smučišča, sneg pa se zadržuje tja do konca aprila. V nadaljevanju pa imamo v načrtu povezavo preko Nevejskega sedla s sistemom slovenskih bovskih žičnic in vlečnic.

Druga turistična cona pa je prelaz Krnica, ki je visok 1100 metrov. Tudi to je prekrasen predel naše Režije, ki bi ga bilo mogoče turistično izkoriščati pozimi in poleti. Tudi na tem območju

250 let stara cerkva sv. Ane na planini Krnica, ki spada pod župno cerkev v Ravenci. Maša se bere tu le dvakrat na leto, ko pasejo tu v poletnem času nekateri domačini svojo živino

menje in korenine, čutil se je pomlajenega in srečnega. Pot je bila divja, na pol zarasla, s palico je odgrinjal veje, ki so visele na stezo. Ozrl se je po soncu, ki je zahajalo za greben; bilo je videti, kakor da se pogreza v rožnate tancice. Zdelo se mu je, da ga že ta pogled, ki je bil veličasten in lep, dela močnega in zdravega. Bil je v takem duševnem razpoloženju, da bi se bil najrajši pogovarjal z vsemi stvarmi. Takega občutka sreče in zadovoljstva, pozabljenja, brez primesi grenkosti, ni še nikoli doživel, morda le kdaj v mladosti. Poplemenitil ga je in mu na stečaj odpiral srce.

Zavedel se ga je in se rahlo vznemiril. Ali se ne skriva neka bradica v zasedi? Pogosto je bilo tako. Zamahnil je s palico in odgnal misli. Včasih jih je zaman odganjal, zdaj se mu je posrečilo. Bil je kot otrok, ki gleda okoli sebe, s čim bi se poigral. Od dijaških let ni več zavriskal. Zdaj pa bi bil zaukal.

Z deško objestnostjo je mahal s palico in otepal po jesenskem cvetju, ki je žarelo ob potu. Obstal je in se presenečen ozrl na svoje delo. Kakor da je ubijalec, se je nenadoma zavedel in se zamislil. Saj tega ni hotel storiti, četudi je bila le uboga, gozdna cvetica. Pred njim, pod jasnim nebom, po katerem so plavali redki, pisani oblaki, pod soncem, ki je pravkar zahajalo, je ležalo ubito življenje. Prišel je mimo in udaril, kakor je udaril tolikokrat, ne da bi se tega dobro zavedel, in šel dalje. Nikoli ni pomislil, kaj je storil, prvič v tem trenutku. In ga ubito ali pohabljenost tuje življenje nikoli ni bolelo, bil je le slučaj, da se je zdaj tega zavedel. V trenutku, ko mu je bila duša tako mehka, da so mu bile vse stvari enako po srcu.

Hodil je počasneje, v mislih je sklanjal glavo in ni več mahal s palico. Ali ne delamo enako tudi z ljudmi?

FRANCE BEVK

Kaplan Martin Čedermac

55

V uri na steni je zdrknilo, odbilo je dvanajsto. Gospada sta se dvignila; Sever je tovariša pospremil v spalnico.

«Ljudem se nisem upal povedati», je vzdihnil Čedermac, ko sta stopila v sobo. «Nisem mogel Dejal sem jim, da bo v nedeljo vse po starem. Saj nisem hotel lagati, nehoti sem zašel v škripce. Kaj naj storim?».

«Pridigaj slovenski!».

Čedermac ga je zavzet pogledal.

«Ali ti je prepovedal nadškof?» se je Sever režal. «Saj ti ni. Torej! Ako se ne bojiš posledic, je od sile preprosto».

«Ti se lahko smeješ».

«Saj se ne. Iz žolča se smejem, a to ni nikak smeh. Lahko noč!».

Čedermac je legel in dolgo ni mogel zaspati. Prisluskoval je glasovom noči. Bil je navrhan občutkov, poln vtisov, a vendar se je počutil lahkega. Ta dan so se ga bridkosti dotikale le po vrhu. Sklenil je roke in molil; na uho mu je prihajal shum vode, ki ga je zasledoval še v spanje.

Naslednjega dne proti večeru se je vračal domov. Da se je izognil Lip, je šel po bližnjici, poskakoval čez ka-

za naše mlade bralce

Kako so bratje našli očetov zaklad

Nekoč je na svetu živel možak. Imel je tri sinove. Sam je bil prizadeven in marljiv človek, nikoli ni sedel prekrizanih rok. Delal je od rane jutra do poznega večera, ne da bi se kaj spomnil na utrujenost. In vse mu je šlo v klasje.

Njegovi sinovi so bili postavní, močni in krepki, delali pa niso radi. Oče je garal na njivah in na vrtu sinovi pa so sedeli v senci pod drevjem in klepetali, ali pa so lovili ribe.

«Zakaj nikoli ne delate? Zakaj očetu nikdar ne pomagate?» so jih vpraševali sosedje.

«Zakaj bi delali?» so odgovarjali sinovi. «Saj skrbi oče za nas — vse napravi sam!».

Tako so živeli leto za letom. Sinovi so zrasli, oče pa se je postal, oslabele in že ni mogel več tako delati, kot je delal poprej. Sadovnjak okoli domačije je bil zanemarjen, njive je prerastel plevel.

Sinovi to vidijo, pa ne marajo delati.

«Zakaj sedite križem rok, sinovi?» jih vpraša oče. «Ko sem bil jaz mlad, sem delal jaz, zdaj ste pa vi na vrsti!».

«Se bomo že še nadelali», odvrnejo sinovi.

Starca je zaskrbelo pri srcu, ko je videl, kakšni lenuhi so njegovi sinovi. Od gorja je zbolel in legel.

Tedaj je družina čisto obubožala. Sadovnjak je bil ves zaraščen in zapuščen, v njem so pognale koprive in tako visoka trava, da se hiše skoraj ni videlo iz nje.

Nekega dne je starec poklical sinove in jim rekel:

«Sinovi, moja smrtna ura je udarila. Kako boste živeli brez mene? Delati ne marate in ne znate».

Sinovom so se stisnili srca, zajokali so.

«Povej nam, očka, reci nam kaj za slovo, svetuj nam kaj!» je zaprosil najstarejši sin.

«Dobro!» reče oče. «Razodenem vam skrivnost. Vsi veste, da sva s vašo pokojno materjo delala. Ne da bi si privoščila minuto počitka. V mnogih letih sva nakopičila bogastvo za vas — lonec zlata. Ta lonec sem zakopal blizu hiše, samo ne vem več prav, kje. Išcite moj zaklad in potem boste živeli, da za revščino še vedeli ne boste».

Oče se je poslovil od sinov in izdihnil.

Sinovi so pokopali starčka in požalovali za njim. Potem je rekel najstarejši brat:

«Bratje, velika revščina nas tare, ko še za kruh nimamo. Še pomnite, kaj nam je pred smrtjo rekel oče? Poiščimo lonec z zlatom!».

Bratje so vzeli lopate in so začeli kopati ob hiši. Kopali so in kopali, a lonca z zlatom niso našli.

Tedaj je rekel srednji brat: «Bratje! Če bomo tako kopali, nikoli ne najdemo očetovega zaklada. Prekopljimo vso zemljo okoli hiše!».

Brata sta privolila. Znova so vsi prišli na lopate in preobrnilo vso zemljo, a lonca z zlatom še vedno niso našli.

«Eh», pravi najmlajši, «še enkrat prekopljimo zemljo, pa globlje! Morda je oče lonec z zlatom globoko zakopal!».

Brata sta privolila. Strašno ju je imelo, da bi že vendar našli očetov zaklad!

Znova so vsi pljunili v dlaní.

Najstarejši brat koplje in

koplje, in iznenada z lopato trči v veliko, trdo reč. Srce mu je močno udarilo, razveselil se je in je poklical brata:

«Brž sem k meni! Očetov zaklad sem našel!».

Pritekla sta srednji in najmlajši brat k starejšemu na pomoč.

Naprezali so se in naprezali, in so izkopali težek kamen, ne pa lonca z zlatom.

Pobesili so nosove in rekli:

«Kaj naj le napravimo s tem kamnom? Tu ga ne bomo pustili! Kar najdlje proč ga odnesimo in ga vrzimo v prepad!».

Tako so tudi napravili. Pobrali so kamen, ga spravili proč in začeli spet razkopavati zemljo. Ves dan so delali, na jed in počitek so čisto pozabili. Se enkrat so vse prekopali. Zemlja je postala rahla in prhka. Lonca z zlatom pa še niso našli.

«Veste kaj», pravi najstarejši brat, «če smo že razkopavali zemljo, je ne bomo pustili prazne. Vinograd si zasadimo na njej».

«Saj res!» sta rekla brata.

«Naš trud vsaj ne bo zaman!».

Zasadili so trto in jo negovali.

Minilo je nekaj let in razrastle se jim je velik in lep vinograd. Dozorelo je sočno, sladko grozdje.

Bratje so nabrali lep pridelek. Sebi so pustili, kolikor so potrebovali, ostalo pa so prodali in so veliko izkupili.

Tedaj je rekel najstarejši brat:

«Nismo zaman razkopavali vse naše zemlje: v njej smo našli dragocen zaklad, o katerem je bil pred smrtjo pravil oče».

BASEN O NESPAMETNIH KRALJIČKIH

Kukavica je znesla jajce. Ker pa je preveč pela in se ji ni ljubilo spletati gnezda, je vzela jajce v kljun in odletela do kraljičkovega gnezda. Počakala je malo, da sta stara dva odletela, potem pa položila kukavičje jajce med jajca drobnih kraljičkov.

Ko sta se stara dva kraljička vrnila, se jima je zdelo, da je v gnezdu jajce več, celo malo večje se jima je zdelo - ali jajce je bilo podobno jajcu in imelo je prav tako rjavkaste pegice kakor vsa ostala. Vrh tega pa kra-

ljčka tudi nista bila kdo ve kako dobra računarja in tako jima je bilo naposled vseeno, ali so v gnezdu tri ali štiri jajčeca.

Ali drugače je bilo, ko so se začeli ptički valiti. Poleg treh ptičkov — kraljičkov se je zvalila tudi četrta — kukavica.

In že se je začela nesreča.

Kukavičji mladič je bolj na stečaj odpiral kljun in glasneje vreščal kakor negodni ptički-kraljički. Stara dva tudi nista imela toliko soli v glavi, da bi prepoznala kukavico med mladiči, ali pa da bi imela enako mero za vse mladiče. Pitala sta le o-nega, ki je glasneje vreščal in bolj na stečaj odpiral kljun, pitala sta kukavičjega mladiča. Vse črve in gosence sta mu znosila; kukavičji kljun pa se je širil in širil, ptica je rasla in vreščanje je bilo vedno bolj divje, vedno več hrane je terjalo.

Trije ptički kraljički pa so tačas stradali. Hujšali so in hujšali, v gnezdu pa je bilo zanje vedno manj prostora. A kukavičji mladič se je redil in redil; zredil se je in izril ptičke-kraljičke drugega za drugim iz domačega gnezda.

Stara dva kraljička sta sicer videla, da zmanjkuje kljunov v gnezdu — ali v gnezdu je ostal kljun, in kljun ju je strahotno gonil od ranega jutra do poznega večera; sčasoma sploh nista več utegnili misliti na svoje ptičke-kraljičke.

Ti so ležali pod gnezdom svojih staršev in poginjali. Zrli so, kako pitata oče in mati kukavičjega mladiča, niso pa imeli niti toliko moči več, da bi zavpili nespametnim staršem:

«Ne pitajta morilca svojih otrok!».

Na travniku

Pred vhodom v svoje podzemsko domovanje muren zadovoljno gode v črnorjavem plašču, ki se skoraj nič ne loči od barve sočne zemlje. Mimo se na pisanih krikih približe razigran metulj in sede blizu murna na svet.

«Kako je kaj, stric?» pravi metulj. «Zakaj pa ne odložite spomladi svoje, žalostne obleke?».

«Čiri», se zasmee muren, «saj ni žalostna. Prav dobro se počutim v njej, ker me s svojo barvo ugodno skriva pred sovražniki».

«Pa bi se spodobilo malo bolj živopisano oblačilo», meni metulj.

«Vsak po svoje», se odreže muren, a metulj se zopet veselo odziblje dalje. Kakor pijan je sam svoje lepote in niti ne vidi, kdaj šine naravnost v kljun ptici, ki ga čvrsto stisne.

«Joj, stric muren», v smrtni grozi bolesto krikne metulj, «na pomoč!».

«Ne morem», se umakne muren, «saj veš, da imam za ta veseli čas prežalostno obleko».

Muren smukne v svoj rov, metulja pa pogoltne ptica in se ji čisto nič ne smili njegova lepota.

Kdor zna, njemu dva

Bila sta nekje stric in nečak. Nekega dne reče nečak stricu: «Hajdi, striček, pojdiva po svetu krast!».

Stric pristane na to in se odpravi na pot. Spotoma dohitita moža, ki je vodil dve ovci na ozlici. Tedaj reče nečak stricu: «Hajdi, da ukradeva tisti dve ovci!».

Stric pa mu odgovori: «Budalo, kako naj ju ukradeva, ko ju vodi na ozlici?».

Nečak pa mu reče: «Prav lahko ju ukradeva, prepusti to meni». Tedaj steče naprej, sezuje čevlji in ga vrže na pot, koder je imel priti mož z ovčama, sam pa se skriva kraj pota.

Ko pride mimo mož, ki je gnil obe ovci, pobere čevlji in ga spet odvrže, rekoč: «Čemu naj mi bo samo eden?».

Ko nečak to sliši, steče naprej, sezuje še drugega in ga vrže na pot ter se spet skriva.

Ko pride spet mimo mož z ovčama in zagleda drugi

čevlji, mu je žal, da prvega ni vzel in priveže ovci kraj pota k drevesu, sam pa se vrne po prvi čevlji, da bo imel par. V tistem pa se priplazi nečak, odveže obe ovci ter ju odvede k stricu.

Nato nadaljujeta stric in nečak svojo pot po svetu. Spotoma zagledata moža, ki je oral na njivi z dvema voloma.

Tedaj reče nečak stricu: «Hajdi, da mu ukradeva enega vola od pluga».

Stric pa mu odgovori: «Tnalo zabito, kako naj mu ukradeva vola pred nosom?».

Nečak pa mu reče: «Prav lahko ga ukradeva. Pojdi ti k tistemu kamnu in sedi nanj in kriči neprestano: «Ču-dim se!». Ko pa pride mož k tebi in te bo vprašal, čemu se čudiš, mu reci, da se čudiš njemu, ker orje z enim volom».

Stric sluša nečaka, gre in sede na kamen in začne kričati: «Ču-dim se! Ču-dim se!».

Ko oraču to kričanje že preseda, ustavi vola, stopi k njemu in ga vpraša: «Čemu se čudiš, ti vekač nemarni?».

Tisti na kamnu pa mu odgovori: «Ču-dim se tebi, ker orješ z enim volom».

Orač pa mu odvrne: «Ne orjem z enim, ampak z dvema». In brž se vrne k plugu, da vidi, ali sta še oba vola tam. Medtem pa se je bil nečak pritiho tapil in ukradel vola od pluga.

Tako sta stric in nečak odpeljala vola in dve ovci.

Gredeč od tod, prideta do neke pečine. Ustavita se, zakoljeta eno ovco, jo odereta na meh in spečeta. Ko jo spečeta, reče stric nečaku: «Pojdiva jest!».

Nečak pa mu odgovori: «Takoј striček, naj se malo ohladi. Dotlej pa še dajva strašiti in kdor drugega bolj

prestraši, tisti naj začne prvi jesti».

Stric pristane na to, stopi ven iz votline in začne strašiti: «Boj! Bav! Bav!».

Nečak pa se oglasi iz pečine: «Ne bojim se tvojega bavkanja, ti si striček!».

Tedaj stopi stric v pečino, nečak pa gre ven in vzame kožo zaklane ovce, jo napihne in začne udrihati po nji s palico in kričati: «Joj-mene! Jojmene! Nisem jaz - stric je!».

Ko stric v pečini to zasliši, se prestraši, misleč, da je prišel tisti, ki sta mu ovci ukradla, ter jo pobriše po drugi strani domov s praznima rokama. Tako je nečaku preostalo vse.

Kdor zna, njemu dva.

Dobrodošle!

Glejte naše stare znanke, naše lanske sovaščanke, črnokrile lastovice.

Dobrodošle, ljube ptice, priletite, priletite, pa se malo odpočijte!

O, le čivkajte veselo, vaše gnezdo je še celo, čuvali smo ga zvesto, da bi ga ne zrušil kdo, naša streha ga obrani tudi letos, kakor lani.

Mirno je pri naši hiši, samo včasih se kaj sliši, kadar skačemo, igramo, a prepira ne poznamo, z nami boste le v radosti vedno dobrodošli gosti.

Pogumni polžek

Slinavček je bil najpogumnejši polžek svojega rodu. Bil je tudi najbolj radoveden. Nekoč se je odpravil na dolgo pot. Znanci so mu odsvetovali, a on jih ni poslušal.

Napotil se je po travi. Bila je visoka in gosta, da nikamor ni videl. To ga je razjezilo in jo je pogumno ubral na cesto.

Od potovanja je Slinavčku postajalo vroče. Bil je tudi vedno bolj utrujen. Ker je sonce močno pripekalo, se je umaknil v senco. To mu ni bilo težko napraviti, saj je nosil s seboj hišico.

V hišici je Slinavček neko-

liko zadremal. Ko se je zbudil, je radovedno pokukal iz hišice. Toda joj! Sonce se je skrilo za oblake in začelo je deževati. Že je bilo v kotanji okoli njega polno vode. A Slinavček ni znal plavati.

Voda je naglo naraščala. Slinavček je klical na pomoč znanca, toda nihče ni slišal njegovega glasu.

Pohajale so mu moči. Tedaj je blizu njega močno zarpotalo. V strahu je zaprl oči. Težko kolo avtomobila je pljusknilo vodo iz kotanje. Slinavček pa je bil rešen.

Volk in koza

Volk je ujel kozo, ki je bila legla na prikrayku poleg drugih koz, in že se je pripravil, da jo požre. Koza ga je začela prositi, češ da je zdaj suha kakor plot, naj jo pusti do jeseni, ko se bo zredila, potem pa naj pride in jo požre. Volk je pristal na to in vprašal kozo, kako jo bo našel, ko pride vdru-gič. Ona mu je odgovorila:

«Meni je ime Trpela. Ko prideš in me ne najdeš na tem mestu, pokliči me po imenu, pa se bom oglasila».

Volk je odšel. Koza pa od-slej nikdar več ni legla na prikrayku, ampak vedno sredi drugih koz. Kar se ti prikaže nekega večera volk, misleč, da se je koza že odelila. Ko je ne najde na tistem mestu, jo je začel kli-cati:

«Hola, Trpela! Hola, Trpe-la!».

Ona mu iz srede odgovori:

«Da nisem trpela, ne bi me sreda objela».

Temna dežela

Živel je nekje kralj. Ko je prišel s svojo vojsko na konec sveta, se je odpravil v temno deželo, kjer se nikdar nič ne vidi. Ker ni vedel, kako se bo vrnil nazaj, je pustil tam žrebeta od kobila, da bi jih kobile iz tiste temine izpeljale. Ko so prišli v temno deželo in hodili po nji, so čutili povsod pod nogami neko drobno kamenje, iz mraka pa je nekdo zaklical:

«Kdor bo vzel kaj od tega kamenja, se bo kesal, in kdor ne bo vzel, se bo kesal!».

Ta in oni je pomislil: «Če se bom kesal, zakaj bi ga ne vzel?». Nekateri pa: «No vsaj enega bom vzel!».

Ko so se vrnili iz teme na svet, so videli, da je bilo to samozdrago kamenje. Tedaj so se tisti, ki niso ničesar vzeli, kesali, da niso, tisti pa, ki so vzeli, da niso več.